EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2020 01 31
COM(2020) 34 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2017–2018 m. Europos Sąjungos Solidarumo fondo metinė ataskaita

TURINYS

1. Įžanga 2
2. Paraiškos 2
3. Finansavimas 9
4. Paramos teikimo pabaiga 11
5. Išvados 12

1. ĮŽANGA

2002 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2012/2002, įsteigiančio Europos Sąjungos solidarumo fondą (toliau – Reglamentas), 12 straipsnyje nustatyta, kad Europos Parlamentui ir Tarybai pateikiama ataskaita apie praėjusių metų Fondo veiklą. Išimtine tvarka, atsižvelgiant į tai, kad dėl visų 2017 m. nelaimių skiriamų Solidarumo fondo lėšų mobilizavimo procedūra buvo užbaigta tik 2018 m., šioje ataskaitoje apžvelgiama dvejų metų – 2017 ir 2018 m. – Fondo veikla. Ataskaitoje pateikiama ataskaitiniu laikotarpiu gautų paraiškų ir baigtų nagrinėti atvejų santrauka. Komisija įvertino visas paraiškas remdamasi 2014 m. iš dalies pakeistame Reglamente[1] nustatytais kriterijais.

2017 m. Komisija gavo dešimt naujų paraiškų dėl finansinės paramos iš Solidarumo fondo, t. y. iš Graikijos, Ispanijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Portugalijos ir Prancūzijos. Be to, itin svarbu paminėti, kad Italija peržiūrėjo ir atnaujino savo paraišką, kurią iš pradžių pateikė 2016 m. dėl vienas po kito įvykusių didelių žemės drebėjimų, prasidėjusių 2016 m. rugpjūčio mėn. ir vykusių iki 2017 m. pradžios.

Graikija, Ispanija, Portugalija ir Prancūzija paprašė išmokėti avansą pagal penkias paraiškas, iš kurių pagal tris jis galėjo būti išmokėtas. Komisija per kelias savaites nuo paraiškų gavimo išmokėjo šiuos avansus, kurių bendra suma sudarė 6,5 mln. EUR.

Dvi iš gautų paraiškų, t. y. dėl potvynio Mursijoje ir gaisrų Donjanoje (Ispanija), neatitiko Reglamento sąlygų ir todėl nebuvo priimtos. Sprendimai dėl kitų 2017 m. gautų aštuonių naujų paraiškų buvo priimti 2018 m. Be kita ko, Komisija baigė teikti paramą pagal šešias anksčiau pateiktas Solidarumo fondo paraiškas.

2018 m. Komisija gavo keturias paraiškas dėl paramos iš Solidarumo fondo, t. y. iš Bulgarijos, Italijos, Kipro ir Rumunijos, – iš jų Komisija negalėjo priimti Kipro pateiktos paraiškos. Nė viena iš kitų trijų šalių neprašė išmokėti avanso. 2018 m. Komisija Bulgarijai iš viso išmokėjo 2,3 mln. EUR sumą. Dėl 2018 m. gautų kitų dviejų šalių paraiškų tų metų pabaigoje vis dar buvo laukiama sprendimo.

I priede nurodytos 2017 ir 2018 m. taikytos Solidarumo fondo lėšų mobilizavimo didelės nelaimės atveju žalos ribinės vertės. II priede apžvelgiamos 2017–2018 m. patvirtintos paraiškos, įskaitant susijusią finansinę informaciją.

2. PARAIŠKOS

➢ *2017 M.*

2017 m. Komisija gavo dešimt naujų paraiškų dėl finansinės paramos iš Solidarumo fondo. Visos paraiškos Komisijai pateiktos laikantis teisinio termino – „ne vėliau kaip per dvylika savaičių po pirmosios [...] padarytos žalos“ (Reglamento 4 straipsnio 1 dalis). Trys paraiškos pateiktos dėl didelių nelaimių, šešios – dėl regioninės nelaimės, o viena buvo grindžiama nuostatomis dėl nelaimių kaimyninėje

[1] 2002 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2012/2002, įsteigiantis Europos Sąjungos solidarumo fondą (OL L 311, 2002 11 14, p. 3), su pakeitimais, padarytais 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 661/2014 (OL L 189, 2014 6 27, p. 143).

šalyje. 2018 m. Komisija priėmė įgyvendinimo sprendimus, kuriais pagal aštuonias iš šių paraiškų skiriama finansinė parama iš ES solidarumo fondo.

ITALIJA. 2016–2017 m. vienas po kito įvykę žemės drebėjimai

Kaip nurodyta ankstesnėje metinėje ataskaitoje, 2016 m. rugpjūčio mėn. – 2017 m. sausio mėn. centrinį Apeninų regioną Italijoje sukrėtė stipriausi vienas po kito įvykę žemės drebėjimai per Solidarumo fondo istoriją. Bendra tiesioginė žala siekė precedento neturinčią 21,879 mlrd. EUR sumą, daugiau kaip šešiskart didesnę nei didelės nelaimės atveju taikoma ribinė vertė; kol kas tai pati didžiausia nelaimė nuo Solidarumo fondo įsteigimo. 2016 m. lapkričio 16 d. Komisijai gavus pirminę Italijos paraišką, 2016 m. gruodžio mėn. išmokėtas didžiausias galimas avansas – 30 mln. EUR.

Kadangi iki 2017 m. sausio mėn. vienas po kito vyko smarkūs požeminiai smūgiai, Italija turėjo keliskart atnaujinti savo pirminę paraišką; 2017 m. gegužės 25d. gauta paskutinė atnaujinta versija.

Remiantis nusistovėjusiu metodu, kuriuo nustatoma Solidarumo fondo pagalbos suma (t. y. 2,5 % visos žalos už žalos dalį iki didelės nelaimės ribos, ir 6 % už žalos dalį, viršijančią tą ribą), Italija turėjo teisę gauti 1 196 797 579 EUR, t. y. beveik 1,2 mlrd. EUR. Ši suma, kuri kol kas yra pati didžiausia kada nors išmokėta iš Solidarumo fondo, daugiau nei du kartus viršijo didžiausią galimą iš Fondo išmokamą metinę sumą.

Laimei, nebuvo išleista visa 2016 m. suma (2016 m. mokėjimai buvo atliekami iš sumos, perkeltos iš 2015 m.). Dėl to 2016 m. suma buvo perkelta į 2017 m. Be kita ko, Komisija pirmą kartą pasiūlė pasinaudoti DFP reglamento 10 straipsnio 2 dalies nuostata, kuria išimtiniais atvejais leidžiama skirti sumą iš kitiems metams (2018 m.) skirtos sumos, kad būtų padengtas likęs trūkumas.

PRANCŪZIJA. Uraganai Irma ir Marija Sen Martene ir Gvadelupoje

2017 m. rugsėjo 5–6 d. Karibų regione praūžė precedento neturinčio smarkumo 5 kategorijos uraganas Irma, pražudęs ir sužalojęs daugybę žmonių bei nuniokojęs viską, kas pasitaikė pakeliui. Per Sen Marteno (Sint Marteno) salą uragano Irmos centras nuslinko vidutiniškai 290–295 km/h greičiu ir suniokojo daugiau kaip 90 % salos. Vos po dviejų savaičių, 2017 m. rugsėjo 18–19 d., Karibų regione praūžė dar vienas 5 kategorijos uraganas (Marija), susiformavęs dėl tų pačių meteorologinių ir klimato sąlygų, kaip uraganas Irma. Uraganas Marija dar kartą smarkiai nuniokojo Sen Marteną (Sint Marteną), Gvadelupą ir kai kurias Martinikos dalis.

2017 m. lapkričio 27 d. Prancūzija pateikė paraišką dėl finansinės paramos iš Solidarumo fondo nepasibaigus 12 savaičių terminui.

Bendrą tiesioginę nelaimės padarytą žalą Prancūzijos valdžios institucijos įvertino 1 956,241 mln. EUR. Paraiška pateikta remiantis regioninės stichinės nelaimės kriterijumi, nustatytu Reglamento 2 straipsnio 3 dalyje. Paraiška susijusi su vienu bendru NUTS 2 lygmens regionu, apimančiu Sen Marteną ir Gvadelupą. Kadangi šis regionas yra atokiausias regionas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 349 straipsnį, buvo taikoma žemesnė žalos riba – 1 % regiono BVP. Nors ši nelaimė nėra didelė nelaimė, tiesioginė žala, apie kurią pranešta, sudaro 21,9 % regiono bendro vidaus produkto (BVP), taigi, gerokai viršija Reglamente nustatytą atokiausiems

regionams taikomą 1 % ribą. Dėl to Prancūzijos paraiška atitiko reikalavimus paramai iš Solidarumo fondo gauti.

2017 m. gruodžio 12 d. Komisija išmokėjo Prancūzijai 4 890 603 EUR avansą, kuris atitiko 10 % numatytos finansinės paramos iš Solidarumo fondo, kuri sudaro 48 906 025 EUR.

GRAIKIJA

2017 m. žemės drebėjimas Lesbo saloje

2017 m. birželio 12 d. Šiaurės Egėjo regione esančią Lesbo salą sukrėtė žemės drebėjimas, kurio stiprumas siekė 6,3 balo pagal Richterio skalę. Po žemės drebėjimo įvyko daugybė požeminių smūgių, nuo kurių nukentėjo privatūs būstai, įmonės ir vietos infrastruktūra.

2017 m. rugsėjo 1 d. Graikija pateikė paraišką dėl finansinės paramos iš Solidarumo fondo.

Bendrą tiesioginę žalą Graikijos valdžios institucijos įvertino 54,365 mln. EUR. Paraiška pateikta remiantis kriterijais dėl regioninių stichinių nelaimių, išdėstytais Reglamento 2 straipsnio 3 dalyje, kurioje „regioninė stichinė nelaimė“ apibrėžta kaip bet kuri stichinė nelaimė, dėl kurios reikalavimus atitinkančios valstybės NUTS 2 lygmens regione padaryta tiesioginė žala viršija 1,5 % to regiono BVP. Lesbo saloje padaryta žala sudarė 2,14 % susijusio NUTS 2 lygmens regiono – Šiaurės Egėjo – BVP, taigi, viršijo Reglamente nustatytą 1,5 % regiono BVP ribą. Todėl Graikijos paraiška atitiko reikalavimus paramai iš Solidarumo fondo gauti.

2017 m. lapkričio 9 d. Komisija išmokėjo Graikijai 135 912 EUR avansą, kuris atitinka 10 % numatytos finansinės paramos iš Solidarumo fondo, kuri sudaro 1 359 119 EUR.

2017 m. žemės drebėjimas Koso saloje

2017 m. liepos 20 d. Pietų Egėjo regioną (tarp Bodrumo Turkijoje ir Koso salos Graikijoje) sukrėtė žemės drebėjimas, kurio stiprumas siekė 6,6 balo pagal Richterio skalę, ir daugybė pakartotinių požeminių smūgių. Daugiausia žalos patyrė viešoji infrastruktūra ir turtas, taip pat svarbios kultūros paveldo vietovės.

2017 m. spalio 11 d. Graikija kreipėsi dėl finansinės paramos iš Solidarumo fondo nepasibaigus 12 savaičių terminui.

Nelaimės padarytą bendrą tiesioginę žalą Graikijos valdžios institucijos įvertino 101,432 mln. EUR. Paraiška pateikta remiantis nuostatomis dėl regioninės nelaimės, pateiktomis Reglamento 2 straipsnio 3 dalyje. Žemės drebėjimo Kose padaryta žala sudarė 1,8 % susijusio NUTS 2 lygmens regiono – Pietų Egėjo – BVP, taigi, viršijo Reglamente nustatytą 1,5 % ribą. Todėl Graikijos paraiška atitiko reikalavimus 2 535 796 EUR paramai iš Solidarumo fondo gauti. Nors Graikija pateikė paraišką gauti avansą, kilus pirminių abejonių dėl paraiškos tinkamumo jis nebuvo išmokėtas.

LATVIJA. 2017 m. potvynis

2017 m. vasarą ir rudenį Latvija nukentėjo nuo ilgalaikių smarkių liūčių, dėl kurių permirko dirvožemis ir kilo potvyniai visoje šalyje, ypač Latgalos regione ir aplinkinėse teritorijose. Dėl to buvo sunaikinti pasėliai ir padaryta didelė žala

vandentakiams, drenavimo sistemai, prijungtiems vandens valymo įrenginiams, kelių ir geležinkelių infrastruktūrai.

Latvijos valdžios institucijos paraišką gauti paramą iš Solidarumo fondo pateikė 2017 m. lapkričio 14 d., nepasibaigus 12 savaičių terminui po pirmosios žalos užfiksavimo 2017 m. rugpjūčio 24 d.

Potvynio padarytą bendrą tiesioginę žalą Latvija įvertino 380,524 mln. EUR. Ši suma viršijo skiriant lėšas iš Solidarumo fondo 2017 m. Latvijai didelės nelaimės atveju taikomą ribą – 145,740 mln. EUR (t. y. 0,6 % Latvijos bendrųjų nacionalinių pajamų). Kadangi apskaičiuota bendros tiesioginės žalos suma viršijo tą ribą, ši nelaimė priskirta prie didelių stichinių nelaimių, kaip apibrėžta Reglamente. Todėl Latvijos paraiška atitiko reikalavimus 17 730 519 EUR paramai iš Solidarumo fondo gauti. Latvija neprašė išmokėti avanso.

LIETUVA. 2017 m. potvynis

2017 m. vasaros pabaigoje ir rudenį Lietuva nukentėjo nuo ilgalaikių liūčių, dėl kurių visiškai įmirkęs dirvožemis nebegalėjo sugerti vandens pertekliaus. Dėl to kilo potvyniai, nuo kurių daugiausia nukentėjo tinklų infrastruktūra ir žemės ūkio sektorius.

Lietuvos valdžios institucijos paraišką gauti paramą iš Solidarumo fondo pateikė 2017 m. gruodžio 22 d., nepasibaigus 12 savaičių terminui po pirmosios žalos užfiksavimo spalio 4 d.

Potvynių padarytą bendrą tiesioginę žalą Lietuva įvertino 407,366 mln. EUR. Ši suma viršijo skiriant lėšas iš Solidarumo fondo 2017 m. Lietuvai didelės nelaimės atveju taikomą ribą – 214,944 mln. EUR (t. y. 0,6 % Lietuvos bendrųjų nacionalinių pajamų). Kadangi apskaičiuota bendros tiesioginės žalos suma viršijo tą ribą, ši nelaimė priskirta prie didelių stichinių nelaimių, todėl atitinka reikalavimus 16 918 941 EUR paramai iš Solidarumo fondo gauti. Lietuva neprašė išmokėti avanso.

LENKIJA. 2017 m. audra

2017 m. rugpjūčio 9–12 d. dalis Lenkijos nukentėjo nuo ypač smarkių audrų ir liūčių, kurios padarė didelės žalos privatiems ir valstybiniams miškams, viešajai infrastruktūrai ir kitam turtui.

Lenkija kreipėsi dėl paramos iš Solidarumo fondo 2017 m. spalio 25 d., nepasibaigus 12 savaičių terminui po pirmosios žalos užfiksavimo.

Nelaimės padarytą bendrą tiesioginę žalą Lenkijos valdžios institucijos įvertino 491,170 mln. EUR. Paraiška pateikta remiantis nuostatomis dėl regioninės nelaimės, pateiktomis Reglamento 2 straipsnio 3 dalyje. Audros padaryta žala sudaro 2,04 % svertinio trijų nukentėjusių regionų, t. y. Kujavijos Pamario, Pamario ir Didžiosios Lenkijos vaivadijų, BVP vidurkio[2], taigi, viršija Reglamente nustatytą 1,5 % ribą. Todėl Lenkijos paraiška atitiko reikalavimus 12 279 244 EUR paramai iš Solidarumo fondo gauti. Lenkija neprašė išmokėti avanso.

PORTUGALIJA. 2017 m. miškų gaisrai

[2] Remiantis 2014 m. duomenimis, svertinis regiono BVP vidurkis sudaro 24,089 mln. EUR.

2017 m. birželio–spalio mėn. Portugaliją nusiaubė keletas didelių miško gaisrų, įsiplieskusių dėl aukštos temperatūros, stipraus vėjo ir itin mažos drėgmės. Nuo šių gaisrų daugiausiai nukentėjo Portugalijos centrinis ir šiaurės regionai – dėl pražūtingo gaisrų poveikio buvo sunaikinta pagrindinė viešoji infrastruktūra, viešosios paskirties pastatai, privatūs būstai, įmonės, žemės ūkio paskirties ir miško žemė.

Pirmoji gaisrų banga centriniame šalies regione kilo 2017 m. birželio 17 d. Labai skubiai, 2017 m. liepos 17 d., visiškai laikydamasi 12 savaičių termino, Portugalija pateikė pirminę paraišką Solidarumo fondui. Tačiau liepos–spalio mėn. vėl kilo didelių gaisrų. Atsižvelgdama į šiuos įvykius, 2017 m. spalio 13 d. ir 2017 m. gruodžio 14 d. Portugalija pateikė atnaujintą pirminę paraišką, be kita ko, peržiūrėtą žalos, kurią 2017 m. birželio–spalio mėn. padarė gaisrai, bendros sumos įvertį.

Galutinėje paraiškoje gaisrų birželio–spalio mėn. padarytą bendrą tiesioginę žalą Portugalijos valdžios institucijos įvertino 1 457,966 mln. EUR. Paraiška pateikta remiantis didelės stichinės nelaimės kriterijumi pagal Reglamento 2 straipsnio 2 dalį. Žalos suma sudarė 0,832 % Portugalijos BNP, taigi viršijo didelės stichinės nelaimės ribą Solidarumo fondo lėšoms mobilizuoti, kuri 2017 m. siekė 1 051,566 mln. EUR (t. y. 0,6 % Portugalijos BNP). Todėl ši nelaimė yra didelė stichinė nelaimė.

2017 m. lapkričio 29 d. Komisija išmokėjo Portugalijai 1 494 331 EUR avansą, remdamasi žala, apie kurią pranešta ankstesnėje paraiškoje. Galutinė Solidarumo fondo finansinė parama sudarė 50 673 132 EUR.

ISPANIJA

2017 m. miškų gaisrai (Galisija)

2017 m. spalio 10–17 d. šiaurės vakarų Ispanijoje, Galisijos regione, siautė dideli miškų gaisrai. Šie gaisrai įsiplieskė dėl tų pačių meteorologinių sąlygų, kaip Portugalijoje (t. y. dėl aukštos temperatūros, vėjo ir itin mažos drėgmės). Gaisrai smarkiai nuniokojo pagrindinę viešąją infrastruktūrą, privačius būstus, įmones ir miško žemę.

Ispanija pateikė paraišką dėl paramos iš Solidarumo fondo 2017 m. gruodžio 22 d., nepasibaigus 12 savaičių terminui po pirmosios žalos užfiksavimo 2017 m. spalio 10 d.

Bendrą tiesioginę nelaimės padarytą žalą Ispanijos valdžios institucijos įvertino 129,147 mln. EUR. Ši suma buvo gerokai mažesnė už 2017 m. Ispanijai taikytą didelės nelaimės ribą – 3 378,5 mln. EUR (t. y. 3 mlrd. EUR 2011 m. kainomis). Ji taip pat mažesnė už regioninės nelaimės ribą, t. y. 1,5 % regiono BVP, kuri Galisijos atveju yra 808 mln. EUR. Todėl, remiantis Reglamentu, ši nelaimė nėra nei didelė stichinė nelaimė, nei regioninė stichinė nelaimė. Vis dėlto Ispanija nukentėjo nuo tų pačių meteorologinių sąlygų, dėl kurių Portugalijoje kilo didelė nelaimė. Todėl Ispanijos valdžios institucijos pateikė paraišką pagal Reglamento 2 straipsnio 4 dalyje nustatytą kaimyninės šalies nuostatą; pagal ją reikalavimus atitinkanti valstybė, kurią ištiko ta pati didelė nelaimė, ištikusi reikalavimus atitinkančią kaimyninę valstybę, taip pat gali gauti paramą iš Solidarumo fondo. Todėl Ispanijos paraiška atitiko reikalavimus 3 228 675 EUR paramai iš Solidarumo fondo gauti.

2017 m. gaisrai (Donjana)

Nuo 2017 m. pradžios dėl didelės sausros nukentėjo didelė pietų Ispanijos dalis.

Dėl jos 2017 m. birželio 24 d. įsiplieskė gaisras Donjanos nacionaliniame parke, trukęs iki 2017 m. liepos 8 d. Šis gaisras sunaikino daugiau kaip 10 000 hektarų ekologijos požiūriu jautrios ir vertingos miškingos vietovės, be kita ko, Donjanos nacionalinio parko centrą, kuriame yra įvairiausių ekosistemų ir glaudžiasi laukinė gyvūnija, įskaitant daugelį migruojančių paukščių ir nykstančias rūšis. Ši vietovė yra UNESCO Pasaulio paveldo vietovė. Dėl šios priežasties nelaimė taip pat sukėlė grėsmę pagrindiniams vietos ekonomikos ramsčiams, grindžiamiems žemės ūkiu, miškininkyste ir turizmu.

2017 m. rugsėjo 15 d. Ispanija pateikė paraišką gauti paramą iš Solidarumo fondo, nepasibaigus 12 savaičių terminui po pirmosios gaisrų padarytos žalos.

Savo paraiškoje Ispanija pranešė, kad bendra tiesioginė nelaimės sukelta žala sudarė 117,897 mln. EUR. Paraiška pateikta remiantis regioninės nelaimės kriterijumi, nustatytu Reglamento 2 straipsnio 3 dalyje. Ispanijos paraiška susijusi su vienu bendru NUTS 2 lygmens regionu, t. y. Andalūzija. Vis dėlto tiesioginė žala, apie kurią pranešta, sudarė mažiau nei 0,1 % regiono BVP (139 099 mln. EUR), taigi yra daug mažesnė už Reglamento 2 straipsnio 3 dalyje nustatytą 1,5 % ribą.

Dėl šios priežasties Ispanijos pateikta paraiška neatitiko svarbiausios Solidarumo fondo lėšų mobilizavimo sąlygos, todėl neatitiko reikalavimų paramai iš Solidarumo fondo gauti.

2017 m. potvynis (Mursija)

2016 m. gruodžio mėn. kai kurios pietų Ispanijos teritorijos nukentėjo nuo didelio kritulių kiekio, lėmusio potvynį. Nelaimė padarė žalos viešųjų tinklų infrastruktūrai ir turtui, privatiems būstams, įmonėms, veikiančioms žemės ūkio ir miškininkystės srityse, ir aplinkai.

Nepasibaigus 12 savaičių terminui po pirmosios nelaimės padarytos žalos, 2017 m. kovo 3 d. Ispanija pateikė Komisijai paraišką gauti paramą iš Solidarumo fondo, tačiau tik dėl Mursijos regiono.

Savo paraiškoje Ispanija pranešė, kad bendra tiesioginė nelaimės sukelta žala sudarė 214,569 mln. EUR. Paraiška pateikta remiantis regioninės nelaimės kriterijumi, nustatytu Reglamento 2 straipsnio 3 dalyje. Tiesioginė žala, apie kurią pranešta, sudarė 0,8 % regiono BVP (26 808 mln. EUR), taigi yra mažesnė už Reglamento 2 straipsnio 3 dalyje nustatytą 1,5 % ribą.

Dėl šios priežasties Ispanijos pateikta paraiška neatitiko svarbiausios Solidarumo fondo lėšų mobilizavimo sąlygos, todėl neatitiko reikalavimų paramai iš Solidarumo fondo gauti.

➢ *2018 M.*

2018 m. Komisija gavo keturias naujas paraiškas, iš kurių trys buvo pateiktos dėl regioninių nelaimių ir viena – dėl didelės nelaimės. 2018 m. Komisija priėmė įgyvendinimo sprendimus, kuriais pagal dvi iš šių paraiškų skiriama finansinė parama iš Solidarumo fondo, ir atmetė vieną paraišką. Gruodžio mėn. pabaigoje gautos ketvirtos paraiškos vertinimas užbaigtas 2019 m.

BULGARIJA

2017 m. spalio mėn. pabaigoje Bulgarijos pietrytinę dalį užklupo nepaprastai smarkios liūtys ir audros, per kurias padaryta žalos tiltams, drenažo kanalams ir sulaikančioms sienoms, taip pat pagrindinei infrastruktūrai.

2018 m. sausio 11 d. Bulgarija pateikė paraišką gauti paramą iš Solidarumo fondo, nepasibaigus 12 savaičių terminui po pirmosios žalos užfiksavimo 2017 m. spalio 25 d. Nelaimės padarytą bendrą tiesioginę žalą Bulgarijos valdžios institucijos įvertino 90,329 mln. EUR. Paraiška pateikta remiantis nuostatomis dėl regioninės nelaimės, pateiktomis Reglamento 2 straipsnio 3 dalyje. Potvynių Burgasui padaryta žala sudarė 1,6 % susijusio NUTS 2 lygmens Pietryčių regiono BVP, taigi, viršijo Reglamente nustatytą 1,5 % ribą.

Todėl Bulgarijos paraiška atitiko reikalavimus 2 258 225 EUR paramai iš Solidarumo fondo gauti. Nors Bulgarija pateikė paraišką gauti avansą, kilus pirminių abejonių dėl paraiškos tinkamumo jis nebuvo išmokėtas.

KIPRAS

Nuo 2016 m. rugsėjo mėn. Kipre buvo labai mažai kritulių ir vyravo labai aukšta temperatūra, dėl to kilo sausra ir buvo sunaikintas derlius, trūko vandens žemės ūkio srityje ir gyventojams, be to, kilo su vandens tiekimo sistemomis susijusių problemų. Dėl to 2018 m. rugpjūčio mėn. Kipro valdžios institucijos nusprendė pateikti paraišką gauti finansinę paramą iš Solidarumo fondo.

Savo paraiškoje Kipras nurodė, kad sausros sukelta bendra tiesioginė žala siekia 117,601 mln. EUR, iš kurių 26,892 mln. EUR priskiriami nuostoliams žemės ūkio srityje. Likę 90,709 mln. EUR iš nurodytos žalos susiję su vandens sektoriumi.

Nurodyta nuostolių suma viršijo mobilizuojant lėšas iš Solidarumo fondo 2018 m. Kiprui didelės nelaimės atveju taikomą ribą – 107,031 mln. EUR (t. y. 0,6 % BNP). Tačiau pagal Reglamento nuostatas žalos dalis, susijusi su numatomomis būsimomis išlaidomis, t. y. apie 46 mln. EUR gėlintam vandeniui išgauti, kuri, tikimasi, atsiras po paraiškos pateikimo datos iki 2019 m. pabaigos, negalėjo būti patvirtinta kaip bendros tiesioginės žalos dalis. Taigi patvirtinta bendros tiesioginės žalos suma buvo kur kas mažesnė už Solidarumo fondo lėšų mobilizavimo ribą.

Savo paraiškoje Kipro valdžios institucijos paprašė išmokėti avansą. Tačiau kadangi atlikus preliminarų vertinimą paaiškėjo, kad tinkama finansuoti bendra tiesioginė žala nesiekė atitinkamos ribos, avanso išmokėti nebuvo galima.

Komisija padarė išvadą, kad sausra Kipre neatitiko Reglamente nustatytų Europos Sąjungos solidarumo fondo lėšų mobilizavimo sąlygų, todėl nebuvo tinkama finansinei paramai iš fondo gauti. Dėl šios priežasties paraiška nebuvo priimta.

RUMUNIJA

2018 m. birželio mėn. viduryje – rugpjūčio mėn. pradžioje Rumunijos šiaurės rytų regionas nukentėjo nuo pakartotinių smarkių liūčių ir po to įvykusių didelių potvynių, dėl kurių buvo padaryta didelė žala infrastruktūrai ir namų ūkiams, o žemės ūkio sektorius patyrė daug nuostolių.

2018 m. rugsėjo 7 d., nepasibaigus 12 savaičių terminui po pirmosios padarytos žalos, Rumunija pateikė paraišką dėl paramos iš Solidarumo fondo.

Pirminėje paraiškoje nurodyta žala buvo gerokai mažesnė nei reikalaujama 1,5 % regiono BVP riba (t. y. 237,96 mln. EUR šiaurės rytų regione). 2018 m. spalio 9 d. Rumunijos valdžios institucijos, kaip ir buvo pranešusios Komisijai, pateikė peržiūrėtą paraišką, kurioje nurodyta 327,692 mln. EUR bendra tiesioginė žala. Ši suma sudarė 2,07 % regiono BVP ir viršijo reikalaujamą ribą. Išnagrinėjusi Rumunijos peržiūrėtą paraišką Komisija vis tiek nustatė keletą neatitikimų. Todėl Komisija paprašė Rumunijos valdžios institucijų paaiškinimo – jis buvo pateiktas 2018 m. gruodžio 14 d.

Kadangi 2018 m. pabaigoje ši paraiška dar buvo nagrinėjama, apie ją bus pranešta 2019 m. Solidarumo fondo metinėje ataskaitoje. Rumunija neprašė išmokėti avanso.

ITALIJA

2018 m. spalio mėn. ir lapkričio mėn. pradžioje didžioji dalis Italijos regionų – nuo Alpių regiono šiaurinėje dalyje iki Sicilijos – nukentėjo nuo pakartotinių smarkių liūčių ir stiprių vėjų, sukėlusių potvynius ir nuošliaužas; tai buvo pražūtingiausias pastarųjų metų ruduo, per kurį žuvo daug žmonių ir padaryta didelė fizinė žala.

Italija pateikė paraišką dėl finansinės paramos iš Solidarumo fondo 2018 m. gruodžio 20 d., nepasibaigus 12 savaičių terminui po pirmosios žalos užfiksavimo.

Kadangi 2018 m. pabaigoje ši paraiška dar buvo nagrinėjama, apie ją bus pranešta 2019 m. Solidarumo fondo metinėje ataskaitoje. Italija neprašė išmokėti avanso.

3. FINANSAVIMAS

Ataskaitiniu laikotarpiu Europos Parlamentas ir Taryba, kaip biudžeto valdymo institucija, patvirtino dešimt paraiškų dėl finansinės paramos iš Solidarumo fondo, kurias pasiūlė Komisija. Komisija suskirstė savo pasiūlymus dėl Solidarumo fondo lėšų mobilizavimo į keturias grupes:

- **Taisomojo biudžeto Nr. 4/2017 projekte** numatyta tik Solidarumo fondo parama Italijai dėl 2016–2017 m. žemės drebėjimų. Jis buvo priimtas 2017 m. rugsėjo 13 d. ir juo mobilizuojama 1 196 797 579 EUR suma. Kadangi 2016 m. jau buvo išmokėtas 30 mln. EUR avansas, likusi 1 166 797 579 EUR dalis buvo išmokėta 2017 m. lapkričio 6 d., priėmus Komisijos įgyvendinimo sprendimą, kuriuo Italijai suteikiama pagalba.

- **Taisomojo biudžeto Nr. 1/2018 projektas** priimtas 2018 m. gegužės 30 d. ir jame numatyta parama Graikijai (Lesbo salai), Ispanijai, Portugalijai ir Prancūzijai, kurios bendra suma sudarė 104 166 951 EUR.

- **Taisomojo biudžeto Nr. 4/2018 projektas** priimtas 2018 m. gegužės 31 d. ir jame numatyta parama Bulgarijai, Graikijai (Koso salai), Lenkijai ir Lietuvai, kurios bendra suma sudarė 33 992 206 EUR.

- Dėl siūlomos **pagalbos Latvijai** kartu nebuvo pateiktas taisomojo biudžeto projektas, nes būtini asignavimai buvo padengti iš sumos, kuri prieš tai buvo mobilizuota avansams 2018 m. biudžete. Biudžeto valdymo institucija patvirtino 17 730 519 EUR lėšų mobilizavimą 2018 m. lapkričio 14 d.

Komisijos siūlomos individualios paramos sumos buvo nustatytos remiantis 2002 m. sukurtu metodu, kuris nuo to laiko buvo naudojamas visiems atvejams. Jis grindžiamas nelaimės sukelta bendra tiesiogine žala atsižvelgiant į nukentėjusios valstybės santykinę gerovę, kurią atspindi didelės nelaimės atveju taikoma riba (žr. I priedą).

Atitinkamai, didelių nelaimių atveju taikoma dviejų etapų pažangi sistema, pagal kurią šalis gauna mažesnę 2,5 % bendros tiesioginės žalos sudarančią paramos normą už žalos dalį, kuri yra mažesnė už ribą, ir didesnę 6 % paramos normą už žalos dalį, kuri viršija ribą. Abi sumos yra sudedamos. Regioninėms nelaimėms ir kaimyninės šalies nelaimėms skiriama 2,5 % bendros tiesioginės žalos sudaranti parama.

Parlamentui ir Tarybai patvirtinus lėšų mobilizavimą ir skyrus būtinus biudžeto asignavimus ES biudžete, Komisija priėmė įgyvendinimo sprendimus, kuriais atskiroms šalims suteikiama parama ir išmokama visa suma. Tais atvejais, kai buvo skirtas avansas, buvo išmokamas tik visos paramos likutis.

Įgyvendinimo sprendimų prieduose nustatytos valstybių paramos gavėjų paskirtos valdžios institucijos Solidarumo fondo paramai įgyvendinti, nepriklausoma valdžios institucija, atsakinga už auditą ir kontrolę, ir pateikiamas bendras numatomo pinigų naudojimo aprašymas.

2017–2018 m. patvirtinta Solidarumo fondo parama

Valstybė paramos gavėja	**Nelaimė**	**Kategorija**	**Avansas**	**Pagalbos suma** (EUR)
Italija	2016–2017 m. žemės drebėjimai Apeninuose	Didelė	Taip (2016 m.)	1 196 797 579
Prancūzija	Uraganai Irma ir Marija Sen Martene ir Gvadelupoje	Regioninė	Taip	48 906 025
Graikija	2017 m. žemės drebėjimas Lesbo saloje	Regioninė	Taip	1 359 119
Graikija	2017 m. žemės drebėjimas Koso saloje	Regioninė	Ne	2 535 796
Latvija	2017 m. potvynis	Didelė	Ne*	17 730 519
Lietuva	2017 m. potvynis	Didelė	Ne*	16 918 941
Lenkija	2017 m. audra	Regioninė	Ne*	12 279 244
Portugalija	2017 m. miškų gaisrai	Didelė	Taip	50 673 132
Ispanija	2017 m. gaisrai Galisijoje	Kaimyninės šalies	Ne	3 228 675
Bulgarija	2017 m. potvynis Burgase	Regioninė	Ne	2 258 225
IŠ VISO				**1 352 687 255**

* Neprašoma išmokėti.

4. PARAMOS TEIKIMO PABAIGA

2017 m. Komisija baigė teikti paramą pagal penkias Solidarumo fondo paraiškas, o 2018 m. – pagal dvi. Reglamento 8 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad ne vėliau kaip per 18 mėnesių nuo finansinės paramos išmokėjimo dienos valstybės paramos gavėjos pateikia finansinio panaudojimo ataskaitą (toliau − įgyvendinimo ataskaita) ir suvestinę, kurioje pagrindžiamos išlaidos (toliau – išlaidų pagrindimo suvestinė).

- ***PARAMOS TEIKIMO PABAIGA 2017 M.***

Rumunija, 2008 m. potvyniai. Solidarumo fondo finansinė parama sudarė 11 785 377 EUR. 2012 m. balandžio mėn. Rumunija pateikė įgyvendinimo ataskaitą ir išlaidų pagrindimo suvestinę. Remiantis Rumunijos valdžios institucijų įgyvendinimo ataskaitoje pateikta informacija, bendra Solidarumo fondo paramos jai suma sudarė 13 537 590,96 EUR (įskaitant 1 752 213,96 EUR pajamas, gautas iš palūkanų ir valiutos kurso skirtumų) ir visa buvo panaudota Solidarumo fondo operacijoms.

Rumunija, 2010 m. potvynis. Solidarumo fondo finansinė parama sudarė 24 967 741 EUR. 2013 m. vasario mėn. pateikta įgyvendinimo ataskaita ir išlaidų pagrindimo suvestinė. Rumunija pranešė apie neišleistą 916 334,47 EUR sumą ir reikalavimų neatitinkančias išlaidas, kurios sudaro 1 229 401,86 EUR. Susigrąžintiną sumą Komisija gavo 2017 m. liepos 27 d.

Rumunija, 2012 m. sausra ir gaisrai. Solidarumo fondo finansinė parama sudarė 2 475 689 EUR. 2015 m. kovo mėn. Rumunijos valdžios institucijos oficialiai

paprašė pratęsti įgyvendinimo laikotarpį ir jų prašymas buvo patenkintas. Praėjus metams Rumunija pateikė įgyvendinimo ataskaitą (galutinę ataskaitą ir išlaidų pagrindimo suvestinę). Rumunijos valdžios institucijos pranešė, kad negalėjo panaudoti visos sumos, kaip buvo numatyta, ir kad liko neišleista 2 247 413,72 EUR suma. Susigrąžintiną sumą Komisija gavo 2017 m. liepos 27 d.

Slovėnija, 2012 m. potvynis. Solidarumo fondo finansinė parama sudarė 14 081 355 EUR. 2015 m. liepos mėn. (pratęsus suteiktą 2 mėnesių laikotarpį) pateikta įgyvendinimo ataskaita ir išlaidų pagrindimo suvestinė. Remiantis Slovėnijos pateikta informacija, reikalavimus atitinkančios išlaidos sudarė 15 416 839 EUR – ši suma didesnė nei 14 081 355 EUR Solidarumo fondo parama. Išlaidų pagrindimo suvestinė buvo priimta ir parama baigta teikti.

Vokietija, 2013 m. potvynis. Solidarumo fondo finansinė parama sudarė 360 453 575 EUR. 2016 m. kovo mėn. pateikta įgyvendinimo ataskaita ir išlaidų pagrindimo suvestinė. Vokietija pranešė apie reikalavimus atitinkančias išlaidas, kurios sudarė 391 415 389,57 EUR – ši suma didesnė nei 360 453 575 EUR Solidarumo fondo parama. Išsiaiškinus kelis su išlaidų pagrindimo suvestine susijusius klausimus, parama baigta teikti.

- ***PARAMOS TEIKIMO PABAIGA 2018 M.***

Prancūzija, 2010 m. uraganas Ksintija. Solidarumo fondo finansinė parama sudarė 35 635 750 EUR. 2012 m. spalio mėn. pateikta įgyvendinimo ataskaita ir išlaidų pagrindimo suvestinė. Remiantis Prancūzijos pateikta informacija, reikalavimus atitinkančios išlaidos sudarė 35 619 808,48 EUR – ši suma mažesnė nei Solidarumo fondo parama. Susigrąžintiną sumą Komisija gavo 2018 m. lapkričio 15 d. ir parama baigta teikti.

Lenkija, 2010 m. potvynis. Solidarumo fondo finansinė parama sudarė 105 567 155 EUR. 2013 m. sausio mėn. pateikta įgyvendinimo ataskaita ir išlaidų pagrindimo suvestinė. Remiantis Lenkijos pateikta informacija, reikalavimus atitinkančios išlaidos sudarė 110 599 250,11 EUR – ši suma didesnė nei Solidarumo fondo parama. 5 032 095,11 EUR skirtumas tarp patirtų išlaidų ir gautos sumos atsirado dėl pelno iš valiutos kurso. Vis dėlto nedidelė 253,31 EUR suma liko neišleista ir turėjo būti grąžinta. Gavus mokėjimą 2018 m. balandžio 27 d., parama baigta teikti.

5. IŠVADOS

2017 ir 2018 m. dar kartą parodė, kad stichinių nelaimių skaičiaus, pobūdis ir rimtumo neįmanoma nuspėti. Nors bendrai apie du trečdaliai Solidarumo fondui pateikiamų paraiškų yra dėl su potvyniais susijusių nelaimių, ataskaitiniu laikotarpiu buvo pateikta daug paraiškų dėl didelių audrų, miškų gaisrų ir žemės drebėjimų.

Iš visų išsiskyrė vienas konkretus įvykis – žemės drebėjimas centrinėje Apeninų dalyje – jis tiek savo žala, tiek mobilizuota parama pranoko visus įvykius, dėl kurių iki šiol suteikta parama iš Solidarumo fondo. Nors daugelį metų didžiausias galimas asignavimas iš Fondo biudžeto lėšų nėra visiškai panaudojamas, šiuo atveju prireikė sumos, kuri viršija dvejų metų asignavimus. Tą sėkmingai pavyko įvykdyti dėl lankstumo, kuris suteikiamas daugiametėje finansinėje programoje, – pagal ją leidžiama nepanaudotas lėšas perkelti vienais metais į priekį – ir dėl galimybės sutelkti dalį ateinančių metų asignavimų, kuri suteikiama Reglamente ir kuria

pasinaudojama pirmą kartą. Paaiškėjo, kad abu veiksniai yra svarbūs sėkmingai valdant Solidarumo fondą.

Įdomu tai, kad ne visos valstybės narės prašė išmokėti avansą. Nors Komisija nežino kiekvieno atvejo priežasčių, jos gali būti susijusios su nedidelėmis lėšomis, kurias tikimasi gauti. Daugeliu atvejų Solidarumo fondo parama nesiekia 10 mln. EUR, tad 10 % avansas sudarytų tik kelis šimtus tūkstančių eurų. Vis dėlto atlikus pirminį vertinimą paaiškėjo, kad kai kurios paraiškos nėra pakankamai patikimos, kad būtų patvirtintas prašymas dėl avanso išmokėjimo.

Galiausiai, nepaisant to, kad 2014 m. peržiūrint Reglamentą sausros buvo aiškiai įtrauktos į jo taikymo sritį, vertinti sausras tebėra sudėtinga. Viena vertus, atrodo, kad negalima taip aiškiai, kaip tikimasi, nustatyti datos, kada imtasi pirmų viešų veiksmų siekiant sumažinti sausros poveikį, nors tai labai svarbu siekiant sužinoti paraiškos terminą. Kita vertus, visa sausros sukelta žala, ypač žemės ūkio srityje, gali būti nustatyta tik praėjus daug mėnesių po to, kai reikia pateikti paraišką, – dėl to paraiškos pateikėjams sunku laiku suteikti reikiamą informaciją.